

УДК. 006

- © В.А. Пінчук, в.о. зав. відділу,
- © Ю.О. Матвієнко, ст. наук. співробітник,
- © Ю.В. Риндін, заст. зав. відділу,
- © В.М. Пуха, провідний інженер,
- © П.В. Кисловський, провідний інженер (ДП “ДержавтотрансНДІпроект”)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ ЖЕНЕВСЬКОЇ УГОДИ 1958 РОКУ В УКРАЇНІ

Анотація. Поставлено проблему підтвердження відповідності транспортних засобів у різних країнах світу. Зазначено мету Женевської Угоди 1958 року, висвітлено стан сертифікації транспортних засобів в Україні.

Ключові слова: законодавство, транспортний засіб, сертифікація.

Аннотация. Ставится проблема подтверждения соответствия транспортных средств в разных странах мира. Указана цель Женевского Соглашения 1958 года, освещено состояние сертификации транспортных средств в Украине.

Ключевые слова: законодательство, транспортное средство, сертификация.

Annotation. The problem of confirmation of vehicles compliance in the different countries of the world is put. The purpose of the Geneva Agreement of 1958 is specified, the conditions of vehicles certification in Ukraine is clarified.

Key words: legislation, vehicle, certification.

Вступ

Методи підтвердження відповідності не набули ще кінцевої точки розвитку, тому й сьогодні активно продовжують вдосконалюватися. Конструкції машин, технології, засоби випробувань у промисловості різних країн не є однаковими.

Підходи до створення певних шаблонів застосовували із давніх часів. Та широкого розвитку використання стандартів на різні види продукції набуває з переходом до машинного виробництва. Приміром, у 1785 р. стандартизовані французькі замки до рушниць були придатні до будь-якої з виготовлених рушниць. Такий підхід відкрив шлях до масового виробництва. Хоча в умовах конкуренції виробники вимушені випускати продукцію ізольовано один від одного, прогрес ХХ сторіччя породив національну та міжнародну стандартизацію [4].

Ці процеси не обійшли й автомобільну галузь. Вимоги до безпеки, рівень технологій, методи випробувань у різних країнах вже третє сторіччя постійно підводяться до спільного знаменника. У межах Угоди про прийняття єдиних технічних приписів для колісних транспортних засобів (далі – КТЗ), предметів обладнання та частин, які можуть бути встановлені та/або використані на КТЗ, і про

умови взаємного визнання офіційних затверджень, виданих на основі цих приписів, 1958 року з поправками 1995 року (Женевської Угоди 1958 року) різні країни дотримуються однакових стандартів – Правил ЄЕК ООН.

Завдання створення єдиної системи Правил ЄЕК ООН покладено на Всесвітній форум з гармонізації правил у галузі транспортних засобів (WP.29) – це робоча група, яка є структурним підрозділом “Комітету внутрішнього транспорту” ЄЕК ООН [3].

Женевську Угоду 1958 року було укладено 20 березня 1958 року, яка набрала чинності 20 червня 1959 року, було змінено 10 листопада 1967 року і було знову переглянуто 16 жовтня 1995 року під егідою WP.29. Мета Женевської Угоди 1958 року – встановлення процедур для прийняття єдиних технічних приписів щодо нових колісних транспортних засобів і предметів обладнання для них за умови взаємного визнання офіційних затверджень, виданих на підставі цих приписів – Правил ЄЕК ООН, доданих до Женевської Угоди 1958 року.

На сьогодні учасниками Женевської Угоди 1958 року є 50 країн світу, включаючи країни-члени ЄС. До Женевської Угоди 1958 року додаються

(нині) 131 Правила ЄЕК ООН, які є міжнародними технічними регламентами. Ці правила регулюють питання, що стосуються пасажирських автомобілів, вантажних автомобілів, причепів, мопедів і мотоциклів, транспортних засобів загального користування й інших типів транспортних засобів, предметів їх обладнання і частин, і певною мірою застосовуються договірними сторонами Женевської Угоди 1958 року [5].

У 2000 році Україна приєдналась до Женевської Угоди 1958 року (Закон України № 1448-III від 10.02.2000) і прийняла до застосування 99 із 131 Правил ЄЕК ООН, які додаються до неї.

Основна частина

Відповідно до Женевської Угоди 1958 року результати підтвердження відповідності визнаються всіма договірними сторонами.

Однак, приміром, у США й Канаді Правила ЄЕК ООН взагалі не легальні. Вони не дають змогу імпортувати, продавати, реєструвати та використовувати на дорогах загального користування транспортні засоби, тип яких офіційно затверджений за Правилами ЄЕК ООН, якщо тільки ці транспортні засоби не випробувані та не визнані відповідними вимогам безпеки американського/канадського законодавства та стандартів [3].

Нині в Україні чинна система сертифікації УкрСЕПРО, яка базується на “Переліку продукції, що підлягає обов’язковій сертифікації”, затвердженому наказом Держспоживстандарту від 01.02.2005 № 28.

Процедури УкрСЕПРО щодо КТЗ суперечить Женевській Угоді 1958 року та Директиві 2007/46/ЕС. Перелік технічних вимог до КТЗ при сертифікації обмежується вимогами (3-12) залежно від їх категорії.

Форма сертифікатів відповідності для всіх видів продукції однакова, що не дає змоги врахувати специфіку КТЗ як складного та небезпечного об’єкта.

Сертифікат відповідності має обмежений термін дії та не визнається іншими країнами.

В Україні фактично застосовуються окремі Правила ЄЕК ООН із більш ранішніми серіями поправок.

Такий стан речей обумовлений низкою причин, основними з яких є:

- неготовність українських виробників транспортних засобів випускати продукцію відповідно до вимог і процедур, передбачених Женевською угодою 1958 року згідно з вимогами Правил ЄЕК ООН з останніми поправками, та обмеженість їх доступу до необхідної випробувальної бази;

- відсутністю української законодавчої бази (технічного регламенту і законодавчих актів, які б впроваджували положення цього регламенту в Украї-

ні), яка повинна регламентувати застосування Правил ЄЕК ООН із відповідними рівнями поправок, доповнень і виправлень, до яких приєдналася Україна в межах Угоди [3].

У результаті цього в нашій країні замість офіційного затвердження типу транспортного засобу застосовують сертифікацію “третьою стороною” продукції, що виробляється протягом обмеженого терміну, чи партій продукції, яка підлягає ввезенню на митну територію України. При цьому, наявність сертифіката (повідомлення) про офіційне затвердження типу КТЗ згідно з положеннями і вимогами Женевської угоди 1958 року та її додатками – Правил ЄЕК ООН чи відповідних їм Директив ЄС, враховується [3].

Із метою забезпечення виконання Женевської угоди 1958 року в Україні затверджені:

- Постанова Кабінету Міністрів України від 09.06.2011 № 738 “Деякі питання сертифікації транспортних засобів, їх частин та обладнання” [1];

- Наказ Міністерства інфраструктури України від 17.08.2012 № 521 “Про затвердження Порядку затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання та Порядку ведення реєстру сертифікатів типу транспортних засобів та обладнання і виданих виробниками сертифікатів відповідності транспортних засобів або обладнання” [2].

Для організаційного та технічного забезпечення виконання Женевської Угоди 1958 року Міністерство інфраструктури України своїм наказом від 01.03.2013 року № 126 утворено Комісію із забезпечення виконання Женевської Угоди 1958 року, затверджено її склад та встановлено, що Комісія:

- є консультативно-дорадчим органом;
- її рішення приймаються більшістю голосів та оформлюються протоколом, який підписує Голова та секретар Комісії.

Основними завданнями Комісії є:

- розгляд пропозицій щодо участі України в роботі міжнародних організацій;

- розгляд проектів Правил ЄЕК ООН або поправок до них;

- розгляд пропозицій щодо застосування доданих до Женевської Угоди 1958 року Правил ЄЕК ООН та поправок до них в Україні;

- розгляд пропозицій внесення змін до переліку технічних приписів, які застосовуються в “Порядку затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання”;

- розгляд заяв органів з оцінки відповідності та прийняття рішення щодо визначення уповноважених органів затвердження типу КТЗ, їх частин та обладнання, технічних служб і підготовки пропозицій для призначення органів із сертифікації з метою виконання робіт згідно з Порядком;

- оцінка відповідності діяльності призначених технічних служб та органів із сертифікації;

– розгляд інших питань, пов'язаних із забезпеченням виконання положень Женевської Угоди 1958 року [5].

Порядок затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання (“Procedure for the approval of design of vehicles, their parts and components”) (далі – Порядок) запроваджує в Україні процедури допуску КТЗ до експлуатації, адаптовані до законодавства ЄС і передбачені міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України, а саме – Конвенцією про дорожній рух 1968 року та Женевською Угодою 1958 року з доданими до неї аналогічними директивам ЄС технічними регламентами – Правилами ЄЕК ООН, що сприяє підвищенню безпеки й екологічності транспортних засобів, а також реформування системи технічного регулювання у сфері автомобільного транспорту, який набрав чинності 29.07.2011, хоча на сьогодні ще не застосовується [2].

Порядок визначає механізм затвердження конструкції КТЗ, нових частин та обладнання, які можуть бути встановлені та/або використані на них відповідно до приписів Женевської Угоди 1958 року, а також видання:

а) сертифікатів типу уповноваженим органом затвердження типу визначеним Мінінфраструктури (термін дії сертифіката не обмежується (крім продукції, виготовленої із застосуванням нових технологій));

б) сертифікатів відповідності:

– виробником або його уповноваженим представником – резидентом України на кожен КТЗ або партію обладнання, тип яких відповідає вимогам єдиних технічних приписів, що підтверджується сертифікатом типу транспортного засобу чи обладнання;

– уповноваженим органом або органами із сертифікації, акредитованими відповідно до законодавства, призначеними Міністерством економічного розвитку і торгівлі України за поданням Міністерства інфраструктури України на кожен новий КТЗ або партію обладнання, які відповідають вимогам єдиних технічних приписів, але відповідність типу яких не підтверджена сертифікатом типу транспортного засобу або обладнання, а також на КТЗ, що були у користуванні (індивідуальне затвердження КТЗ) [5].

Порядок не застосовується до КТЗ:

а) яких згідно із законодавством не допускають для участі у дорожньому русі: призначених для застосування винятково на будівництві, у шахтах, кар'єрах, морських чи річкових портах та аеропортах, розроблених спеціально для виконання робіт поза дорогами загального користування і/або для виконання технологічних операцій;

б) спеціальних, зокрема броньованих, призначених для експлуатації Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством оборони України, Міністерством надзвичайних ситуацій України,

Адміністрацією Державної прикордонної служби України, Службою безпеки України;

в) які належать до категорії Т (колісні трактори), R (причепа до сільськогосподарських та лісогосподарських тракторів), транспортних засобів із гусеничним або з комбінованим колісно-гусеничним рушієм;

г) призначених винятково для спортивних змагань;

г) дослідні зразки, що використовуються на вулично-дорожній мережі загального користування з метою проведення випробовувань, передбачених з метою поставки продукції на виробництво;

д) транспортні засоби, максимальна конструктивна швидкість яких не перевищує:

25 км/год – для категорій M, N та O;

6 км/год – для категорії L [5].

Порядок затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання забезпечує впровадження в Україні положень Женевської Угоди 1958 року з доданими до неї технічними регламентами – Правилами ЄЕК ООН, передбачає європейський підхід до підтвердження відповідності КТЗ.

Висновки

Застосування в Україні Порядку затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання, який розроблений з урахуванням положень Женевської Угоди 1958 року з доданими до неї технічними регламентами – Правилами ЄЕК ООН та відповідних директив Європейського Союзу, дасть змогу ефективно реалізувати державну політику щодо безпеки дорожнього руху та захисту довкілля, знизити аварійність на автомобільному транспорті тяжкість її наслідків, зменшити негативний вплив автомобільного транспорту на довкілля завдяки введенню в експлуатацію в Україні КТЗ, що відповідають сучасним вимогам активної, пасивної й екологічної безпеки, та введення в обіг безпечних частин і обладнання транспортних засобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Постанова** Кабінету Міністрів України від 09.06.2011 № 738 “Деякі питання сертифікації транспортних засобів, їх частин та обладнання”.

2. **Наказ** Міністерства інфраструктури України від 17.08.2012 № 521 “Про затвердження Порядку затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання та Порядку ведення реєстру сертифікатів типу транспортних засобів та обладнання і виданих виробниками сертифікатів відповідності транспортних засобів або обладнання”.

3. [http://uk.wikipedia.org/wiki/Всесвітній Форум з гармонізації Правил для транспортних засобів](http://uk.wikipedia.org/wiki/Всесвітній_Форум_з_гармонізації_Правил_для_транспортних_засобів)

4. http://pidruchniki.ws/13481222/товарoznavstvo/istorichne_korinnya_mizhnarodnoyi_standartizatsiyi

5. <https://www.insat.org.ua/> (<http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocstts.html>)